

ÖRTÉNETI LAPOK.

FELELŐS SZERKESZTŐ
K. PAPP MIKLÓS.

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ár: Félévre 6 f. Egész évre 12. f. — Szerkesztőségi iroda: Lyceumi nyomda — Kiadó hivatal: Gr. Teleki Domokos ház nagypiacz.

Tartalom: Mednyánszky Jónás jelentései II. Rákóczy Györgyhöz és ennek anyjához. (VIII. közlemény). Közli Szilágyi Sándor. — Conultatio occasione comitiorum Radnothiensum. Conultatio Görgényiensis. — Deés város levéltára. (V. közlemény). Közli K. Papp Miklós. — Wesselényi Ferencz leveles tárczájából. (I. közlemény.) Közli Szilágyi Sándor. — B. Wesselényi Miklós két érdekes levele gr. Széchenyihez. — Benkő József levele Balog Sándorhoz. — A kolozsvári szász polgárok nyilatkozata 1848-ban. — Erdély felosztása katonai vidékekre 1849-ben. — Döbrentei Gábor levele Cserey Helena, öz. b. Wesselényi Miklósnéhoz. — Gr. Batthyány Lajos levele b. Wesselényi Miklóshoz. — Nehány falragasz 184⁹/₉-ből. (V. közlemény.) —

MEDNYÁNSZKY JÓNÁS JELENTÉSEI

II. Rákóczy Györgyhöz és ennek anyjához.

Közli: Szilágyi Sándor.

1657. nov. 4.

X.

Kegyelmes asszonyom.

Alázatos szolgálatimat ajánlom nagyságodnak mint kegyelmes asszonyomnak. Az úristen kívánsági szerint való lölki testi sok jókkal áldja meg nagyságotokat kedvesivel egyetemben nagy boldogsággal.

Az nagyságod méltóságos levelét, kegyelmes asszonyom, kit nagyságod elmúlt october havának 26. napján iratni méltóztatott, együtt urunk ő nagysága leveleivel tegnapi napon vettem illendő engedelmességgel, eléggé busulok kegyelmes asszonyom az erdélyi állapotokon, ugy látom szent Joobkint, mind nagyobbra nevededik azoknak az nehézségeknek próbája, hogy azokbul való megszabadulás annál kedvesben essék, irtam sietséggel urunknak ő nagyságának, azoknak szükséges dolgairúl, kérem nagy alázatosan nagyságodat, méltóztatnék megparancsolni, hogy mentül hamarébb lehet, vinnék meg ő nagyságának azon leveleimet, mivel igen szükséges is. Az Tályá körül esett rablást is keserves szível értem, ugy látom, csak Isten lehet oltalmazója szegény nemzetünknek, csak alig várnám, hogy ez héten miben állapodott meg az az rablás, és mennyi kár jött ki belüle: most veszik eszekben az emberek, nem hogy kellett volna tartóztatni az hadfogadásra, de inkább azt segiteni kellett volna. Ezelütt negyed nappal kegyelmes asszonyom, mivel minden szükséges dolgokrul irtam nagyságodnak, azúta nem levén semmi újabb állapot, mostan sokat nem ítitem szükségesnek elíhözni, ha azután mi újabb leszén, el nem mulatom nagyságodat tudósítani errül is. Tartsa meg Isten nagyságodat sok eszten-deig jó egészségben.

Beczko 4. Novembris 1657.

Nagyságodnak alázatos szegény
szolgája

MEDNYÁNSZKY JÓNÁS m. p.

Külczim: Méltóságos fejedelem asszonyának Lorántffy Susánna asszonyomnak ő

nagyságának nekem mindenkor kegyelmes asszonyomnak.

(A magy. kir. kamarai levéltárban levő eredetiről.)

1658. jun. 16.

XI.

Celsissime Princeps, Domine Domine mihi clementissime. Fidelium servitiorum meorum *stb.* submissionem.

Hogy az isten, kegyelmes uram, nagyságtokat *stb.* áldja meg *stb.* tiszta szívből kívánom.

Senyei uram lakodalmán palatinus uram ő nagysága jelen nem volt; egyébaránt csak a végre jöttem volt alá, hogy az nagysága parancsolatja szerint szembe lehettem volna ő nagyságával. Judex Curiae uram ő nagysága eljött volt azon lakodalomra; de mivel keszvény jött volt lábaiban, az lakodalomra ide nem jühetett, csak az, asszonyt küldte volt által, ő nagysága csejtei jószágában maradván. Tegnapelőtt általmentem volt ő nagyságához Csejitére, és közönségesen beszélgettem ő nagyságával mindenekről; így választ is ira ő nagysága az nagyságod levélére. Az fiamat igen sokáig tartóztatják Prágában; az külségből is régen kifogytak, ha cancellarius uram ő nagysága nem kenyerült rajtok és külsen nem adott pénzt nekik; elég roszul vannak. Szokása annak az udvarnak, hogy kisebb dolgokban is sokára vontatják az resolútiókat; annál inkább penig ilyen derék dolgokban. Az fiamat szerencsétlenség is érte; mert megbetegedett; valami hitván nehéz náthák uralkodnak ott Prágában, kit ők catarrusnak nevezik; számtalan ember fekszik abban; az fiam is azon nyavalyában fekszik ott, elég nagy búsulásban vagyok miatta. Judex Curiae uram ő nagysága embere ir felőle, hogy azon nyavalyában fekszik ott. Sárosi udvarbíró uram felül is ir azon ő nagyságának embere, hogy die 4. Januarii érkezett oda Prágában. Noha eleget kértem cancellarius uramat ő nagyságát, hogy mind az két rendbelieket ott ne tartóztassa; hanem egy rendbelit bocsóssa vissza és az utóbbi vagy az elsőt tartóztassa ott tovább való resolútióért; de mind-egyeddig sem lehetete megtérése egy félnek is.

Judex Curiae uram ő nagysága úgy gondolkodik felőle, hogy az fiamnak eddig lett resolútiója; de interveniálván az másik követség, sárosi udvarbíróé és értvén, hogy ennyiben kerekedett az jenei állapot, úgy gondolkodik, hogy az elsőre való resolútiót is megtartóztatták erre az utolsóra nézve. Ugy értem, hogy az első dologban is mind Judex Curiae uram ő nagysága innen, mind penig ott cancellarius uram is ő nagysága szivesen promoteálták azon nagyságod dolgát; Ausperg herczeg is nagy sinceritással volt hozzá; látam nagy derék motivákkal való ratióit az aránt Judex Curiae uramnak ő nagyságának, *de érsek uram jesuiták által erre hozta az determinatiót, kit nagy ember irta meg Judex Curiae uramnak, hogy nagyságod declarálja magát, micsoda affectióval és jó akarattal akar lenni ő fölségéhez és az kereszténséghez micsoda szolgálattal. És hogy küldjen bizonyos követit ő fölségéhez, cum plenipotencia, kivel bizvást tractálhassanak; kire Judex Curiae uram nagy emberül irt, hogy nagyságod mostani követsége által arra czélozott, hogy érthesse az ő fölsége akarattját, micsoda indulattal lehet ő fölsége nagyságodhoz, kit ha eszében venne, hogy megnyugodhatnék rajta, akkor nagyságod is úgy igyekeznék declarálni magát, hogy ő felsége is contentus lenne vele; de minekelőtte érthetné az ő felsége affectióját és immár is declarálná magát, mit nyerne egyebet magának ennél; úgy mint török értvén igyekezetit nagyságodnak és ellene való törekedését, annál is inkább elrontaná nagyságodat; innen penig nem lévén securitása, egyiket megsértvén, mástul semmit sem remélhetvén, egyebet az veszedelemnél magára nem várhatna. És így, ha csak ebben marad az determinatio és az utolsó követségre, jenei állapatra nézve ha nem melioráltathatik, mit remélhet ebből nagyságod, bölcsen megítilheti. Valaki azért igaz jóakarója nagyságodnak mindenik csak azt suadéálja, hogy törökkel csak elvégezzénagyságod dolgát, ha pinzzel nem lehet. Ide sokan állatják füképen 383, hogy (33) jenei tartománynak behódolásával contentus volna török, ez az vár hogy megmaradhatna, ki ha úgy lehetne, ad felicibra tempora nagyobb gonoszak el-*

távoztatásáért hogy bár *meglenne bizony bizony* kegyelmes uram, *idevaló emberekre csak* haszontalan *támaszkodni, Judex Curiae uram azt mondja,* hogy ha-nagyságod *fegyvert akar fogni török ellen* hogy sokkal jobb 320-t csinálni *cum 224 s kik pinzt is* eleget adhatnak és 366, s 346, 347, és 223, és ha lehet, *cum 367, s* kibén hogy *Zrini* cooperálna, kit látván 191, hamarabb cselekednék ő is valamit de fegyverhez való fogás csak in tali casu *jovalja* mikor semmi úttal, semmiféle mediumok által *cum turca nem végezhetne.* Ad diem 3. Februarii ő fölsége consiliomot tartott Posonba, kire magyar urakban palatinus és érsek uramot ő nagyságokat, Judex Curiae uramot, bán uramot Zrini uramot, Bottáni uramot denomináltatott, azokhoz három német urat rendelt Bécsből. *Úgy értem, két vármegye felül német hadnak inductiojárul* és azoknak szükségéről *leszen az consultatio, megértjük nem sokára* igen jó volna kegyelmes uram, *Judex Curiae uram is* igen *jovalja* 204, által 201, 206, kérni és instálni, hogy in 208, 273, — *sék* által tractálnák az nagyságod dolgát, mivel azok ott sokat efficiálhatnak. Mihelen valamelyik az két követség közül elérkezik, az által bővebben irok nagyságodnak; mostan szükségesnek itélvén ezekről nagyságodat alázatosan informálnom: Innen semmi ujságot nagyságodnak nem irhatok; ő fölségét, úgy értjük assecurálták az electorok, hogy in Regem Romanorum eligálják, kire nézve ő nagysága is ő fölségével fel akar menni Francafurtban ad electionem; die 20. praesentis akar Prágából megindulni, mivel az electionnak napja dies 21. Februarii. Másfelől francia király az hadait mind Renuş mellé szállittatja és Heidelbergba kerül; az főkövetje felül írják, hogy azon haidelbergi electornál volt és annál minden dolgát pro voto hogy elvégezte onnén hogy ment bavarushoz és onnén hogy megyen ad Ducem Virtsenbergensem; ott is valami új dolgot cudálnak. Azon kívül mostan semmi hírem nincsen. Az úristen éltesse nagyságodat *stb.* Beczkó 16. Januarii 1658.

Celsitudinis Vestrae

Fidelis et humilinus servus
JONAS MEDNYÁNSZKI m. p.

Valóba igaz jóakarója nagyságodnak *Judex Curiae uram,* ki szükségben leginkább válik meg. Miben terminálódik, kegyelmes uram, az erdélyi gyűlés, kérem alázatosan, méltóztatnék engem tudósítani, így a több dolgokrul is, hogy az nagyságod jóakaróit is értessem.

(A levél Mednyánszki írása.)

(Eredetije a m. kir. kam. levéltárban.)

Jegyzet: A dült betűvel szedetttek az eredetiben titkos számjegyekkel vannak írva.

CONSULTATIO

occasione comitorum Radnothiensum
pro die 15. Julij 1689. indictorum et celebratorum ibidem celebrata.

Die 4. Augusti szoronyottatva a nemes országnak az ő Felsége vitézinek tartozó restantia pénzbeli summának megfizetésére kételenítettünk a mi kegyelmes Urunktól ő Nagyságától maga ő Nagysága képire vert aranyokat numero 2000//— kérni és fel is venni, hogy azon aranyokat becsületes creditor atyánkfia arról deponálván folyó pénzttel szerezhessünk az említett szükségre, obligálván magunkat arra hogy ezen közelebb következő Szent Mihály napjára azon aranyokat in specie et numero eodem kiváltván restituáljuk ő Nagyságának assecurálván ő Nagyságát felőle vidore praesentis deliberationis.

Eodem Capor István Uram proponálván a nemes ország előtt ennek előtte Szebenben urok s főrendekre felvetett s be is szedett s annak refusiojára ujjobban felvetett 40 forintos adó erogatiojáról, noha az méltóságos tanácsi rend absolválta ő Kegyelmet, mindazáltal etiam sub sigillo Judlium absolutionalis testimonialis adassék végeztetett.

Item, hogy az fennforgó állapotokhoz képest kívántató szükségre mindjárt bizonyos számú jó fegyveres, jó paripás, jó köntösös lovasokat és gyalogokat is rendeljenek s tartsanak készen minden órán, hogy miholt kívántatik indulhassanak úgy mint Fejérvármegyéből numero 400// — gyalogot numero 50// — Küküllővármegyéből lovast numero 120// — és gyalogot numero 30// — Tordából lovast numero 300// — és gyalogot numero

40//. Kolosból lovast numero 60// és gyalogot numero 15// Belső-Szolnokvármegyéből lovast numero 300// és gyalogot numero 40// Dobokából lovast numero 50// gyalogot numero 15// Hunyad és Zarándból lovast numero 350// és gyalogot numero 60// sub poena articulari mivel különben személyek szerint kellett elmenni, kivételvén mindazáltal a tanácsi rend és két ítélő mesterek jószági ezen lovas és gyalog állításból.

Committálni kell a székelységre is kétszen legyen a vitézlő rend, hogyha a szükség úgy kívánja feltülvén szállhassanak táborba: irván szebeni királybíró Uramnak is az tartozó lovasok és az universitásról állítandó gyalogok elkészítetések felől is concludáltatott.

Mivel hogy ez fennforgó szoros állapotokhoz képest az ő Felsege vitézinek tartozó pénzbeli restantia summának különben szerit nem tehetjük; az ő Felsege commissariusi pedig militaris szoros exequutioval fenyegetnek bennünket s a szegénységet; arra nézve Bethlen Gergely Uram ő Kegyelme, mint főcommissariusa kéntelenítettett bizonyos summa pénzt becsületes creditor atyánkfiaitól felvenni; hogy azért sem Bethlen Gergely Uram ő Kegyelme szoros obligatoriája szerit meg ne károsodjék sem pedig az ország is más hasonló szoros alkalmatossággal meg ne fogyatkozzék, végeztük: Mihelt a generalis perceptorok kezekhez annyira való pénz mégyen, az ő Felsege vitézi számokra tartozó restantia summának fogyatkozása nélkül contentálhassa ő Kegyelme azon creditor atyánkfiait, kiktől kölcsön pénzt felvenni kéntelenítettett, assecurálván ő Kegyelmet felőle vigore praesentis deliberationis, hogy a mely pénzt ő Kegyelme ország szükségére felvenni kéntelenítettett, magunk adósságának ignoscáljuk. Radnoth 4. Augusti Anno 1689.

Anno 1689. 5. Augusti Radnotini lovas soldosok.

Fejérvármegye	400
Küküllő	120
Torda	300
Kolosvár	60
Belső Szolnok	300
Doboka	50
Hunyadvármegye	350

Summa 1580

Gyalogok.

Fejérvár	50
Küküllő	30
Torda	40
Kolosvár	15
Doboka	15
Belső Szolnok	40
Hunyadvármegye	60

Summa 260*)

Ki kell irni, tegyenek rendelést felőle, legyenek minden órán készen; az T. két ítélő mestereket excipiálván.

Observandum.

Lengyel követ válasza.

In hoc rerum statu quid faciendum.

Karafa Uramnak az relaxatio felől.

Karafa Uramnak válasz az Vaji Uram hozta levélre.

Az hadak felől miképpen parancsol, ki légyen előtte járó.

Meg kell mondani mind székelységnek mind vármegyének készen legyenek.

Vármegyének soldos felől disponálni.

Tanácsot kell kérdezni Hajzler Uramtól }
 posta követet javall-é vagy mást és mikor }
 javalja felmenetelit.

Assecuratoriát az Uramnak Bethlen Gergely Uramnak ország neve alatt az creditorok pénze megadásáról 5. Augusti 1689.

5. Augusti adott Urunk ő Nagysága ország szükségére maga képére vert aranyokat numero 2000// — kölcsön, úgy hogy ezen aranyokat in specie az jövő Szent Mihály napjára restituálják ő Nagyságának.

CONSULTATIO GÖRGÉNYIENSIS

pro die 27. Augusti indicta et celebrata.

Die 29. Augusti.

Külömb külömb helyekről s személyektől jött tudósító levelek olvastattak, úgy mint:

Kálnoki Sámuel és Henter Mihály Uramnak levelei, melyekben az oda be Háromszéken levő ő Felsege hadainak sok nehézségeket jelentik; nevezetesen pedig irják, hogy sok építetéseket kívánnak; item ezer köből zabot kérnek pénzért.

*) E szám hibás, mivel 260 az összeg.

Ez netto 1000 köböl zabról concludáltatott, hogy Háromszékről szerezzenek cub. 600// és magok administráltassák: ennek felette Udvarhely székről is kézsítsenek cub. 400//, melyet Csiki, Gyergyai és Kászon széki vicze tiszték jó dispositioval szállíttassanak el; mivel pedig ezen zabnak sollicitatora Henter Mihály atyánkfia, ő Kegyelmének ez dispositiot meg kell írni és az ő Kegyelme informatioja szerént kell administrálni az zabot, s az árát is ő Kegyelme által kell várni.

Az őrháznál és Töröcsváránál kívántató épületeket követteti Kálnoki Sámuel Uram az mint érkezhetik: de az kívánt succursusról nem lön semmi szó.

Kálnoki Sámuel Uram, Száva Mihály és mások is holmi hírek s occurrentiákról is irtak, melyek is publicáltatván conclusumot nem kívántak.

Széki Márton Uram és Szentkereszt András Uramék bizonyos, onnan felyül jövő hadak commissariusi lévén, az ő hadak állapotjáról tett tudósítások publicáltatott, csak pro informatione.

Décei István Uram is irt egy néhány rendbéli nehézségekről, melyek is publicáltattanak.

Az brassói tanácsnak az ott lévő foglyok állapotja eligazitásáról lett instantiájokról concludáltatott; hogy az Uram Macskási Boldisár Uram bémenvén Brassóban termináljon felöle és Kálnoki Sámuel, Kálnoki Farkas Uramékat s más böcsületes embereket is adhibeálván, sőt szebeni főtiszt Uramék is bizonyos atyjokfiaiit küldvén be vétesse istenes igazításban s exequentioban is dolgokat.

Frater István Uram tudósítása is, melyben az Dolhai Uram máramarosi jószága elfoglaltatásáról és az Prajner Uram Szakmár felé való jöveteléről ir, publicáltatott; instructiot is kívánt Frater Uram.

Absolon Uram által proponáltatta Hajzler general ő Nagysága az ő Felsege hadai progressusa szükségére kívántató száz szekerek elrendelését, melyről így concludáltatott; mivel ez propositio semmiképpen el nem mulhatik; tehát brassai bíró atyánkfia az Barczáról, Hétfaluból és az töröcsvári jószágból

proportionaliter rendeljen numero 100 jó készüllettel való hat-hat ökrös szekereket, magok emberét rendelvén gondviselésekre is, és mikor Kálnoki Sámuel Hajzler general mellé rendeltetett ország commissariususa ő Kegyelme fogja kivánni, állítsák elő fogyatkozás nélkül.

Ezen szükségre Ilyefalváról curr. 4. Sepszi Szent-Györgyről curr. 4. Kézdivásárhelyről curr. 8. és Bereczk városáról is curr. 4. rendeltettek, melyek is Kálnoki Sámuel Uram dispositiojára bizattattak.

Mivel pedig az szegénységnek igen nagy az terhe concludáltatott: hogy ezen szekerek bériben az ország perceptori által külön külön floreni 15 adassanak.

Dési Uramék külömb külömbféle gravaminái is publicáltattanak, ugy az kővárvidéki és szilágysági sok diffcultások is, melyhez képest tetszék, hogy somlyai kapitány Francisco Uramnak megyen commissioja, mig más dispositio leszen az ő nehézségekről, viseljen gondot az bejövő s kimenő hadak alkalmatosságira és ugy moderalja az dolgokat, hogy az vecturák s egyéb tereh viselések is proportionaliter legyenek az szegénységen.

Intimáltatván az general ő Nagysága az commissariususágot jó rendben állittatni, s az bécsi expeditiot is készittetni; ugy az posták iránt való jó provisiot elkövetni.

C o n c l u s u m .

Az commissariususok dolgáról és az bécsi követségről is az következő ország gyűlésében legyen dispositio, ugy az posták iránt is provisio: interim literae informatoriae mittantur oda fel az követ meneteléről; de ez nem egészen concludáltaték.

Annexum in Gernyeszeg die 2. Septembris 1689.

Az Ur Macskási Boldisár Uram bizonyos ország szolgálatjára rendeltetvén, deputáltatott ő Kegyelme fizetésére minden holnapra, mig azon szolgálat fenn leszen, floreni 200//.

Gyulafi László Uram is ország közönséges szolgálatjában foglalatoskodván, ő Ke-

gyelmének is minden holnapra rendeltetett floreni 200//.

Hasonlóképpen Toroczkai István Uram is ország szolgálatjában lévén, míg azon szolgálat fenn leszen, ő Kegyelmének rendeltetett minden holnapra (az eddig eltöltött időre is meg kelletvén adni) floreni 100//.

Az török portán levő erdélyi Kapi chiha onnan való kihivattatását is intimálván az generalis, tetszett: clavissal meg kell néki irni, keressen módot benne és kijöni ne késsék s az generalis consensusából meg kell neki küldeni: instalni kell az generalnak, irasson felőle az ő Felsege armadaia előljárójának ha az kapi chiha oda mehet bántódása mi legyen, sőt kisirtesse ide bántódás nélkül.

Az generalis propositioja szerint állítandó két ezer lovasok állittatása az mi kegyelmes Urunk ő Nagysága és fő generalis Uram ő Kegyelme dispositiojára bízott.

Ugyan az generalis propositioja szerint az csiki és besztercei passusokra kívántató dispositio fő generalis Uramra bízott.

Az várak építtetéséről tetszett: most Urunk ő Nagysága az generalist ő Nagyságát ne requiráltassa, ne talám valami scrupulust fogna concipiálni; hanem az mint lehet építsék, és ha nagyobb mértékbeli építtetések kívántatnak, proponáltassa ő Nagysága az ország eleiben.

Az vecturák iránt az generalisnak Bethlen Miklós Uram által tett intimatioja szerint kell disponálni.

Vajda János az Kolosvármegyei vice ispán, hogy az jövődő ország gyűlésére compareáljon, praemoneálni kell.

Jövendő ország közönséges gyűlése ad diem 17. praesentis mensis Septembris Szász-Medgyesre indicaltassuk, tetszett.

(Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében.)

DEÉS VÁROS LEVÉLTÁRA.

Közi: K. Papp Miklós.

BCU Cluj / Central University Library Cluj (Folytatás.)

Folyó szám	O k l e v é l t á r g y a	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
85	2-ik Ulászló király parancsa Daroczy Mihály Déési királyi sóhajós mester részére, hogy a nekie adományozott Keskenyszeg nevű Déési sziget birtokában a kamara-grófok őt védjék.	Datum Budae in vigilia festi nativ. b. Johannis Bap.	1508. Junius 23.
86	Déési só-kamarai al-ispánok bizonyítványa, miszerint azon egyenetlenség, mely Cherechij Benedek városi polgár, és a város között fenn forgott, — perközbenei béke útján elenyészett.	Datum Deesije in festo duodecim millia virg.	1508. October 21.
87	Drágyf János királyi pohárnok, és udvarnokmester parancsa saját vámosaihoz, hogy a Déésiektől egy-egy pénznél több vámot ne vegyenek.	Datum in castro nro. Erdewd feria 3-a prox. p. f. b. Priscae virg.	1509. Januar 24.
88	Déés város bizonyítványa Varga János részére, az általa Tót Tamás özvegyétől a malom utczában megvett házról.	Datum in Déés feria 2-a in vigilia nativitatis Dni.	1509. Decemb. 24.
89	2-ik Ulászló király rendelete, hogy a Déési lakóst senki büntényekért sehol le ne tartóztassa 100 f. büntetés alatt, hanem elégtételt reá illető bírása előtt eszközöljön.	Datum in civitate nostra Wratislau- iensi in Dominica reminiscere.	1511. Martius 16.

Folyó szám	Oklevél tárgya	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
90	2-ik Ulászló Király rendelete, Zsombori Péter, és Drági Mártonhoz, hogy ha mi joguk lenne a Déési sókereskedők megvámolhatására nézve, arról leveleiket a királynak bemutatassák, — s többé őket ne vámolják.	Datum Budae Sabbato prox. post fest. b. Elisabethae viduae.	1511. Julius 5.
91	Szaplyai János vajda rendelete az almási várnagynak, hogy Hosszúmezői azon Gerda nevű vajda testvérére, ki a Déésre költözött Biró Demjént Alparéth és Szinye között, és Zálhai Rozs Mihályra társaival, kik Déési Bartha Gergely, és Szarvas Jakab sókereskedőket Veczknél megverve kirabolták, — 5 nap alatt törvényt lásson.	Datum in civitate Bijstrijciensi feria 3-a pr. p. f. b. Egijdi abb.	1511. Septemb. 2.
92	Gereczi Benedek, és Litterati Ferencz Déési sókamara-ispán között egy Déési ház iránt a királyi udvarhoz fellebbezett keresetbeni véghatározat, mely szerint amaz, mint vevő tulajdonosnak nyilvánítván, a hátralék 84 forintot lefizetni tartozik.	Datum Budae 3. die festi Sti Georgii mart.	1513. October 2.
93	Déés város tanácsa bizonyítványa arról, miszerint Mészáros Máté végrendelete végrehajtói egy gyeplő földet a Bekey István malmán alul Mészáros Mihálynak eladtak, a hátirat szerint pedig ez került Tánzos Máté kezére, ki azt hagyományozta a Szentlélek kápolnájának.	Datum in Déés Sabbato in vigilia nativ. Christi	1513. Decemb. 24.
94	Vajdai rendelet, hogy a Déésieket csak azután lehessen fellebbezés útján Vajdai törvényszék elébe idézni, ha miután illető bírások előtt a per ellátott.	Datum in Civit.... pr. a. f. b. Gallie conf.	1514. October 16. előtt.
95	2-ik Ulászló király rendelete a Vajdákhoz, hogy a Déésieket, és Tordákat porlázadásból részvétők ürügye alatt, mit különben is csak kényszerülten tettek, s miért már kegyelmet is nyertek, — peres ügyekben a nemesség panaszára maga törvényszéke elé többé ne idézze, továbbra is meghagyván őket saját bíróságuk alatt.	Datum Budae Sabbato pr. p. f. conceptionis b. V. Mariae.	1514. Decemb. 9.
96	2-ik Ulászló király rendelete, hogy mindazoknak, kik a Déésieket még ezentúl is vámolni merészelnék, Dráfi János, és a sókamara-grófok vajdai erővel is birtokaikat a király számára elfoglalják.	Datum Budae Sabbato pr. p. f. conceptionis b. V. Mariae.	1514. Decemb. 9.
97	Szapolyai János vajda a Déésiek, mint a porlázadásba elegyedettek részerei kegyelmezési levele; ide nem értve vezérőket Nagy Jánost; és azon feltételt, hogy az általok okozott károkért a követelőknek eleget tegyenek.	Datum Budae feria 6-a p. f. b. Luciae virg. et Mart.	1514. Decemb. 15.

Folyó szám	O k l e v é l t á r g y a	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
98	Perujító parancs Déési Horváth György részére, Szilvási Kristóffal borok felett fönn forgott ügyben. *	Datum in civit. Kolosvár in die b. Francisci conf.	1515. Octob. 4.
99	2-ik Lajos király rendelete, a Déésieknek a vámoló helyeken vám nélküli szabadon bocsáttatások iránt. *	Datum Budae feria 3. pr. a. f. b. Barnabe ap.	1516. Junius 10.
100	2-ik Lajos király szabadalmi levele, Déés városa részére, mely által megerősíti az 1491. aug. 28-ki, — 1475. Junius 1-ői, — 1474. febr. 26-ki, — és 1478. Jun. 17-ki leveleket. *	Datum Budae in festo b. Barnabe ap.	1516. Junius 11.
101	Árthándi Pál, és a Déési sókamara közötti előleges egyezmény, a zolyomiak által Székelyhidán a Déésieknek zsarolt vám visszafizetése tárgyában. *	Budae feria 6-a a. f. b. Viti, et Modesti mart.	1516. Junius 13.
102	2-ik Lajos király rendelete Drágfi János közép szolnoki, és krasznai főispánhoz, a királyi sóvali kereskedés vízi, vámolási s minden egyéb akadályainak elhárítására, s a kárt okozóknak megbüntetésére nézve. *	Datum Budae die dominico pr. p. f. assumpt. b. V. Mariae.	1516. August. 17.
103	Káptalani bizonyítvány arról, miszerint a perbe idézett, de meg nem jelent zolyomiak, mint székelyhidi birtokosok királyi parancs nyomán a Déési sóhordók ezentüli meg nem vámolása iránt megintettek. *		1516. Nov. 4. és Dec. 6.
104	Déés városi bizonyítvány, melyben Marthon Tamás Déési polgár, neje testvérének Albert papnak végrendelete következtében, miután nemzetségében élő pap nem találtatik, Déési házát ki bírná, azt a tanács védnöksége alatt hagyja a Szentlélek kápolnájának örökre. *	Datum in Déés sabbato ante Martini Eppi (igy?)	1516. Novemb. 8.
105	2-ik Lajos király rendelete Dragutha, és Dragus Csicsói várnagyokhoz, hogy a várhoz tartozó erdők használatától a Déésieket többé el ne tiltsák. *	Datum Budae feria 3-a pr. p. dominicam invocavit.	1517. Martius 3.
106	2-ik Lajos király nyílt parancsa Arthándi Pálhoz, és Zolyomi Jánoshoz, mint székelyhidi birtokosokhoz az iránt, hogy a Déésieket ne merészeljék többé vámolni. *	Datum Budae in dominica reminiscere.	1517. Martius 8.
107	2-ik Lajos király szabadalom levele a szombat napi heti vásárokat illetőleg. *	Datum Budae feria 6-a pr. p. festum b. Elisabeth viduae.	1517. Julius 10.
108	2-ik Lajos király rendelete Szapolyai János vajdához, hogy saját birtokaiban a Déésieket ne vámolassa többé. (Folytatása következik).	Datum Budae sabbato pr. p. f. divisionis apost.	1517. Julius 18.

WESSELÉNYI FERENCZ

Levelés Tárczájából.

Közli.

Szilágyi Sándor.

Wesselényi Ferencz történetünkben nevezetes szerepet játszott. Mielőtt nádorrá lett volna, már befolyásos férfi volt — s midőn nádorrá lett befolyása nevedett. Ellenséges lábón állván a Rákóczy-házzal, titokban, nyíltan gyakran működött ezek ellen, s versengése Rákóczy Györggyel nem maradt következmény nélkül. Az alább következő levelek — 1649—1659 közt — melyek mind az eredetiekről vannak véve, érdekesek, fontosak és tanulságosak. Sőt velős és tartalmas voltunknál fogva mint olvasmányok is érdekelni fogják az olvasót, épen úgy mint a buvárt.

Csak annyit kívánok még megjegyezni, hogy mindnyájan az eredetiekről vannak le-másolva.

Im itt következnek:

BCU Ghent General U 1649. 7. Mart.

I.

Kegyelmes uram.

Nekem irt méltóságos levelét Vgron uram megadá, melyet nagy alázatossággal vettem, éltesse Isten nagyságodat szerencsés országlással, hogy mind ennyi országos gondjai között is méltatlan szolgáljádul feledékenységben nem vevén, ir és serkenget az maga szolgálatjára.

Tasnád dolgát s árát az mi illeti, mindenkben az nagyságod kigyelmes grátiájára hattam magamat, várom csak onnét való resolutionat, ahoz accomodálom magamat.

Kigyelmes ajánlását is alázatos szível vettem, szerencsémnek tartván, ha kigyelmes grátiájában élhetek nagyságodnak, kívánván Isten nagyságodat éltesse szerencsésen. Köt Posenban 7. Marcij 1649.

Nagyságodnak mig él

alázatosan szolgál

Groff H. WESSELÉNYI FER. mp.

Külczim: Illustrissimo ac celsissimo domino Principi Georgio Rakoczi, Dei gratia

Principi Transylvaniae, partium Regni Hungariae domino et Siculorum comiti etc. domino domino gratiosissimo.

(Eredetije a m. kir. kamarai levéltárban.)

II.

1650. Augustus 30.

Generose domine amice observandissime.

Servitiorum meorum s. t. b.

Kegyelmet, mint régi jó akaró uramat bizodalmasan kellett megatalálnom és mivel ő felsége az mi kegyelmes urunk az kassai ágyú öntő házat restauráltatni akarja, a ki-nek egyébaránt még héa volna, hanem az ágyú öntő akarna ott Patakon az ácsnak valami mesterséget mutatni, a kit az ács nem tud, az ágyú öntő pedig azt a mesterséget az pataki ágyú öntő házban mondja lenni. Kegyelmet azért kérem szeretettel, hogy a mikor az ő felsége ágyú öntője oda érkezik engedje meglátni s nézni neki azt a mesterséget, mely kegyelmed jó akaratját meg igyekezem szolgálni s tudom, hogy az méltóságos erdélyi fejedelem asszony is nem fogja bálni. His G. D. vestram bene valere desidero. Datum in possessione Eniczke die 30. Augusti 1650.

Generosae dominationis vestrae

Servitor et amicus

paratissimus

Comes F. WESSELÉNYI mp.

(Külczim.) Generoso domino Andreae Klobosiczky s. t. b.

(Eredetije a magy. kir. kam. levéltárban.)

B. WESSELÉNYI MIKLÓS

két érdekes levele gr. Széchenyihez.

Sibó Novemb. 29. 1831.

Barátom, az éjjel egy hosszú s' erőss választ irék Neked Kelemen hozta s csak tegnap vett levedre, de ma reggel félre vettem. Büszke önérzés irtam volt, de még büszkébb érzés tépette szét. — Nem volt ugyan mentség válaszomba, hanem kimagyarázása cselekvésemnek s okainak, de ezek oly nyíltak és egyszerűek, hogy ha azokat

félremagyarazzák, elérteni nem tudják vagy nem akarják, méjjen alattam van azokat fejtegetni. Erkölcsi akaratom s cselekvéseim oly tiszták, oly tartósak mint a napsugári, ha ezeket vagy homályoson vagy épen nem látják, a nézőnek helyzete, szemhibája vagy közbejött fellegek okai, nem pedig a sugarak, s méltatlan a vád, mintha ezek távoztak, hidegülttek vagy homályosodtak volna. — Csak röviden felelek leveledre. — Az abba több helyeken kifejezett hibáztatás, hogy miért „nem megyek Pestre“ —, a szurkáló nógatás hogy mennek „Pestre!“ — valamivel inkább maga helyén lenne, ha azt irtam volna Néked, hogy „nem megyek,“ — de azokat válaszul olvasni azon levelemre, melybe épen azt írom, hogy nem hosszas időre ugyan, „de igen is megyek Pestre,“ a minél magad is dorgáló s únszólo Leveledbe többet nem kívánsz, csak 6 héti pesti mulalásról szólván, — ezen nem csudálhatod, ha csudálkozom. — Károlyi György által később azt irtam és izentem: hogy nem látom jónak s helyesnek a Télen, vagy is még fel hozott okom * meg nem szünik Pestre mennem; — ebbe ugy hiszem igazam volt s van. De ha hasznosnak véled, sőt szükségesnek tartod, hogy együtt értekezzünk, félre teszem azon ész-szülte okomat is, s megyek Pestre, ugy lehet poroszlóim kezek alá vivén nyakamat, melyet ott * a törvény szava sem véd. Ha e miatt történik meg az, minek következési honunkra nézve keserük lehetnek, — az én hibám ne legyen. — Hogy értekezésünknek sikere legyen, megvallom nem hiszem: mindketten nagyon meg vagyunk győződve képzetünk és látásunk igazságáról. — Ezek pedig egymással nagyon ellenkeznek. Te hiszel a kormánynak mint Egmont, s félek hogy biedelmed ha rád nézve nem is, de veszélyes lesz honunknak. Te mint eszközt akarod a kormányt használni, — ugyan ez amannak Veled célja. Hogy Te érd el célodat arra Te igen gyenge vagy, s mindnyájunk igen gyengék vagyunk; ama pedig igen erőss s igen okos. — Én nem hiszek, tudom hogy nem bizok az Orániainak előrelátó s méjj eszével, de igen szeplőtelen Lelkével s rendithetlen akaratával. — Reformatiónak sikerét egyszerre lejtendő elsülését nem reméllem, —

és azon óriási munkának nem is vetem, bármi széles de még is gyenge vállaimat, — az idő fogja azt sötét méhéből világra hozni, hihetősön kinos szülési fájdalmak közt. — Mi — most csak ápolhatjuk a mit keblibe hordoz; azon törekedni, arról gondoskodni kötelességünk, hogy felettünk az idő lomhán megállván sorvadásra ne rothadjon méhe gyümölcse, vagy erőszakos mozgás és rohanás által idétlent ne szüljön. — Ezt csak az ész világosítása s a mivelt nemzetség gyarapítása által lehet eszközölni. Barátom! lassú munka ez, mi legszorgalmasabb iparkodásainknak is csak kevés sikerit fogjuk megérni. — Utóbbi korok számokra dolgozzunk, a jelenben köszönjük meg, ha honunknak mostani polgári állása rosszabb, gyengébbé nem válik, s ha oly lépéseket teszünk előfelé, melyek ha nem nagyok is, de biztosabb s nagyobb lépésekre nyitnak utat. — Concessiók * hogy minő szükségesek, egyformán érezzük. Te azt hiszed, hogy azoknak „a felső Táblán kell eredniek,“ — én nem. Azokat csak ugy reméllem kivihetőeknek, ha azon az észfogat idea a törvényhozó-test közt popularis-népszerűvé lesz, az pedig épen nem válik olyanná, ha a felső Táblától jövend. A felső Tábla nem személyek, hanem interessék representánsa; személyi minden mágnásnak representálva van az alsó Táblánál, az ott lévő követek választásába neki is, még pedig hatalmas befolyása lévén. Ő a felső Táblának nem a nemzet testébe beléolvadt személyét, hanem mágnási interesséjét representálja; ez minden felső Táblának természete; — ez az oka hogy miért szokta az uralkodás a másik ellen használni, és miért használhatja, mert személyek ellen csak interessékkal lehet harcolni. Hasznos Intézet ez az alólról támadólag felrohanó törekedések ellen; — valamint a mozgás elve az, mi mindenbe életet fuvall, — ugy, ha ezt valami hátra nem tartja, hanyat-homlok fut, s önrészeit tördelve pereg le az ellensúlyától megfosztott erőműv. — Jó tompitsa az igen élest, — szeliditse a felette csipőst felső Tábla; de a nélkül, hogy oly szolgálilag mint a miénk, az egyik rész minden törekedésének áthághatlan gátjává, a másik rész pedig szándékinak (pedig) azokat simán le- és bécsusztató lejtőjévé váljon. Hanem hogy felső

Táblától induljanak ki holmi, azt annak természetével ellenkezőnek s ki nem vihetőnek látom. — De hát még ha minket gondolom ell! Én itthon készülök, tanulok, mert erre igen nagy szükségem van; a mellett irok is valamit, mert erre másoknak van szükségek. Ugy hiszem ezen két dolog az, a mit tenni most első s elmulthatatlan kötelesség. Pesten ezeket úgy mint itt nem tehetem; ezért is midőn ujjesztendő után felmegyek, ott soká mulatni nem fogok. — Nagyon megnevettetett Károlyi István levele*; — valóba furcsa egy gondolat vala Tölled, ezt a finok hazafit uszítani reám, ki szinte 40 esztendő korában most őti fel legelőbb a hazafiság kabátját, csupán azért mivel az most divatba van. — Igazán gyönyörű Caricatura; a vén katona, ki táborba született s puskapor szag közt nőtt fel, hideg elszántsággal tartja védi a reá bízott helyet, terhes munkába verejtikez s körülte az ellenség golyóbissai süvültenek — s im egy conscrit, egy hetyke ujjonczocska felveri ősz gondjai közül s neki viaskodik (barátságos helyről) Pajtás ne hanyélj, siess a „parádé platzra!“

WESSELÉNYI.

*

Decemb. 18-án 1831.

Jó anyám holt teste mellett vevém Leveledet. Ujj hibáztatásod, feddésed valóba derék balzsam marczanglott szivemre! — Kivált barát keziből! — Ilyen választ venni olyan levélre* a mit én irtam neked, nem vártam, — de ha kellett ilyet vennem, ez az óra volt legalkalmasabb réá. — Elágaztunk tehát egymástól azt mondod, — hibásoknak vagy czélhoz nem vezetőknek tartod azon módokat, melyekhez én nyultam, — sajnálok, hogy az „öröki divergentia sarkából kidöntendi hazánk reményét,“ — s végre ayal lát-szol töllem bucsuzni, hogy mi „nem járunk egy uton.“ — Az érzés világánál nézve Leveledet, sötét annak színe, s nekem méregnél keserűbb, — de ha azt józanész rámájára vonom, megvallom nem értem. — Reám ellenem panaszkodsz, engem hibáztatasz, hogy egy pillantásig nem akartam felmenni, — s a viláért sem azokat, kikért oktalanság felmen-nem. — Hát mik azon helytelen módok, „melyekhez én nyultam?“ Mibe ágaztunk el?

— Mily megkülönbözött uton járok én? — Ugy hangzanak állításaid, mintha én tudja Isten mit cselekvés s violens lépéseket tettem volna. — Az én utam az egyenes; — cselekvésem csak annyi, hogy az igazat megmondom, sérteni nem igyekszek, de flastromokat sem ragasztok, mert ez az én szótárom szerént hízkelkedést teszen. Hogy gyűléseken megjelenek, — talán csak hiba; hogy ott úgy beszélek, mint férfiuhoz illik, — ez is talán nem véték! Nem értem tehát, mit értesz fejebbi kifejezéssel. — Az e leveled értelme, hogy felhagysz rajtam? (dass Du mich aufgibst). — Ugy is jó. — Barátom, tegnapelőtt szakadt szét azon legdrágább kötés, mely gyengéd érzés által kötött engem a világhoz; Ám szakasz el azt is, melyet köztünk nemes törekedés szőtt volt, váljal tőlem, — hagy magamra, — mindent eltűrök, oly egyedül de oly függetlennek is érzem magam, mint a szirt tetejéről felszárnyaló sas. — Teljen bé a végzés, had rongálja az egyik fél testemet, kinozza a másik érzésemet, had zárjon el végezzen ki amaz tévedt haragjába, — s jutalmul um mit ihnen nicht zu brechen. Ti bolondnak kiáltatok ki, esztelennek nevesétek ki estét annak, ki azt maga szerezte magának, — hirdessétek hibásnak — vétkesnek, — legyen nevem meggyalázva — vagy elfelejtve, — mindegy. — Nyugott és derült szemmel nézek örök birámra!

WESSELÉNYI.

BENKŐ JÓZSEF LEVELE

Balog Sándorhoz.

(Az eredeti kéziratból.)

Nemzetes Drága Jó Uram

Balog Sándor Uram!

Vettem szeretettel Kegyelmed Levelét Udvarhelyi betsületes Deák által. Azért nem küldhettem volt el akkor Kedves Balog József Jó Barátom Uram Levelét, hogy nem tudtam leszen é mód az Udvarhelyről Szent-Imréig való el-utasításra vagy nem, sőt nagyon kételkedtem az én Levelemnek megmeneteléről is. Nem akartam pedig oly Jó Barátomnak messzre helyről irt Levelét elveszteni. Az-

után pedig nálam késleltettem azért, hogy magam igyekeztem Kgdnek megvinni, s holmi dologban Maros-Vásárhelyre is menni; mert azt Kgd nehezen hiheti, mely szives jó barátja légyek én (egy napi együtt léte-lünköl esett esmeretségünk után) Kgd kedves Fiának: de nevezetes akadályim lettek ezelőtt, most pedig a van, hogy Notáriusi hivatalom szerint Ecclesiastica Visitationban kell magamat foglalnom. Már azért írom ezen leveletem, Kgdnek igyekezővén tudtára adni Kedves Barátomnak egész állapotját. Ha pedig a Désen esendő Generalis Synodusra ki találok menni, el nem múlatom könnyen a Szent-Imrére való menetelt: mert én sokért nem adnám, ha szembe lehetnék Kgltekkal, s úgy irhatnék Balog József Uramnak arról, mint vagynak Kglmetek, és menyire való búsulások vagyon kedves Fijok után.

A Kgd Fija a mult nyáron irt egy Könyvetskét (Dissertationót), melyet kinyomtattak Lejda nevü városban Belgium Országban, mely is a napnyugoti tengernek innetső szélénél esik: ezzel a Dissertatioval (melyet az Erdély Országi füvekről irt, és már nálam is meg vagyon, Deák nyelven írta pedig) igen nagy ditséretet nyert, és Orvos Doctorságra emeltetett. Azután mind a Bétsi Fűvész (Botanices) Professor biztatására, mint a ki sok esztendeig lakott Amerikában, s úgy tért vissza Bétsbe, mind a maga erős természetéhez és jó egészségéhez való biztában, mind az idegen világnak látására való okos szeretetéből, mind pedig a pénzbéli meg-szüksüklésből, rea vette magát, hogy a rettenetes nagyságu tengeren által mennyen Ámerikába, mellyet Új Világnak is neveznek, minthogy ez előtt szinte három száz esztendővel nem tudták és nem esmérték azt a mi Világunkban való kereszténynek. Karátson előtt nem sokkal indult el ő Kglme a tengerre Vrouwe Léna Já-cóba nevü hajón (minden hajónak, vagy is gályának a tengeren nevet szoktak adni), és ment Ámerikába, Gujana nevü Ország-nak Rió de Berbice nevezetü Tartományába, az hol szép fizetése jár a Belgáktól, a kik birják azt az Amériki Országot, de ott azon kívül még többet kereshet, minthogy

ritka a Doctor és igen nagy betségben tartatik. Utjára s egyéb költségére is a Belgák adtak szépen pénzt, melyből az adósságainak is nagyobb részét lerakta, jóllehet még kétszáz forintnival adós, de ha az Isten élteti, azt igen könnyen meg-küldheti onnan. Lészen is alkalmatossága rea, mert minden esztendőben kétszer küldhet Levelet, mi is innen oda annyiszor, és a pénzt is fel lehet tseréltetnünk utánna való vigyázással, ugy hogy semmi el-veszéstől féltetni nem lehet. Kgd azért valamit tsak meg akar oda írni, mindent írjon meg vékony papirosra, és ha a dolog sok nem leszen, ne is nagyra, s nékem küldvén kezembe, én szivesen el-küldöm; mert az út olyan jól ki van rea tsinálva Posta pénzbéli költségéskével (melyet én örömet adok mindenkör), hogy inkább nem féjthetni az el-veszéstől, mintha Közép-Ajtáról Szent-Imrére küldöm. Kgd azért, édes jó Uram, mentől hamarébb írjon, és küldje kezembe, mert én Husvét tájban bizonyoson Leveletem küldöm Americába, s ha élek, azután is gyakorta. Irjon meg Kegyelmed minden oda hazas való állapotot; mert az igen kedves leszen Balog József Uram előtt. Ezután ő Kglmének is ha mi levelei onnan jönnek, nem úgy bánom, mint ezzel, hanem hamar elküldöm: minthogy már tudom a küldésnek útját Sz.-Imréig.

Kérem pedig Kglmeteket, ne búsulódjanak Szerelmes Fjokon, mert ha az Isten élteti, nagy gazdag Ur leszen ő Kglméből, és azután lejö, s Kglteket megláthatja (adja Isten!); ha akar, négy vagy öt esztendő mulva is lejöhet, és olyan látott-hallott ember leszen, a minémü Erdélyben egy sem.

Kedves Jó Uram! Bizonyos magyar könyvekről irt B. József Uram nékem, hogy küldenünk kellene, ugymint, Páriz Pápai Dictionariumát, Doctor Mátyus Ur Dieteticáját, és hasonlókat. Kérem azért, még pedig igen nagy buzgósággal kérem, mutassa meg Atyai szívét idegen Világban bujdosó egy szerelmes fijához, és azon szükségére küldjön bizonyos embertől kezembe négy aranyokat, a melyekkel meg is vehessem, fel is küldhessem a könyveket. Ne féljen Uram Kgd nékem általadni, mert biztonnal Recognitionalist adok rólla, s azután

Benczenczet és Gyalmárt) egész Zarándmegyét, csaknem az egész Alsó-Fejérmegyét, Küküllőmegyét azon helységei hián, melyek a Szebeni Vidékhez, s azon nehányok hiával, melyek Udvarhelyhez csatoltattak, végül még magában foglalja, Tordamegye némely helységeit.

III. A Kolozsvári Vidék.

Áll a volt egész Kraszna, s Közép-Szolnok megyékből és Aranyos Székből, továbbá a volt Thorda, Kolozs, Doboka megyéknek és Kővár vidékének mintegy nyugoti feléből, végre Belső Szolnok megye egy kicsiny részéből.

IV. A Rettegi Vidék.

Alakul csaknem az egész Belső-Szolnok megyéből, továbbá Kolozs, Thorda és Doboka megyék északkeleti feléből, kivévén azon helységeket, melyek Beszterczéhez kapcsolattak.

V. Az Udvarhelyi Vidék.

Tartalmazza az előbbi Maros, Udvarhely, Csik és Héromszék székeket, a felosztott Felső-Fejérmegyének Háromszékben fekvő két megyerészcsekjét, s végre Küküllőmegye néhány helységeit.

VI. A Fogarasi Vidék.

Megtartotta előbbi kiterjedését, kivévén Sárkányt, s még hozzá csatoltattak a volt Felső-Fejérmegyének Segesvár és Udvarhelyszékek, meg Brassó és Fogaras vidékek között fekvő részei.

N.-Szeben September 21-én 1849.

Erdély Nagy-Fejedelemsége cs. kir.
polgári- és katonai Kormányzója,
Altábornagy

Báró WOHLGEMUTH LAJOS m. p.

DÖBRENTAI GÁBOR LEVELE
Cserrey Helena, özv. b. Wesselényi
Miklósnéhoz.

Méltóságos Báróné,
tisztelt Nagyságos Asszonyom.

A mi jó barátunk Pataky nagyon rosszúl vagyon. Tegnap este consiliumot tartat-

tott felette, Miklós, s ma Doctor Pataky letette róla reménységét. Miklós mindenféle-kép ki akart menni Zsibóra, rettegvén, barátja halálát itt várni, s Nagyságotat nagyon féltvén, hogy ha ki nem megyen, Nagysád béjőnne s az úton megbetegedhetnék. Tartván attól, hogy Miklós az úton vagy Zsibón rosszúl lenne, kértem maradna itten, engedett, s a már fogva állott lovakat kifogattam. Itt vigyázunk rája, vigasztaljuk, ámbár azt magamnak is könnyezve kell tennem, de többen is körülötte lévén bátorságosabban lehetek meg nem betegülése felől. Zsibón, minden a gyermek és ifjú kor barátjára emlékeztetné, s ámbár az felettébb vigasztalná hogy szívesen szeretett Anyja körül van, még is a bánat nem oszoltathatnék úgy a magánosságban, mint itt.

Miklós, valamint én is, miólta Doctor Pataky megtiltotta, a beteg Pataky körül nem voltunk. Általköltözött Méltós. Fekete Ferencz Urhoz, s nálam hált. Nagyságotat arra instálja általam, hogy ne jöjjön bé, mert nagyon fél, hogy az úton, minthogy a mint mondja, Nagyságod külömben is gyengén érzette magát, nyavallat kaphatna. Erre én is instálom Nagyságotat, ne induljon bé.

Ha történnék, Pataky halála, Miklós kimégyen Fenesre, Báró Józsika Miklóshoz, hova, ha csak Lajost az én tanítvány-barátomat jó módjával hagyhatom, magam is kimégyek vele.

Báró Bánffy Lászlóék Ő Nagyságok is nagyon marasztották, s most épen, mig ezen levelet írom, Miklós, Ő Nagyságoknál vagyon.

Ajánlom magamat Nagyságodnak nagybecsü kegyességeibe, s vagyok igaz tisztelettel és hálaadatossággal

Méltóságos Báróné,
Nagysád

Kolozsvár Jan. 25-dikén, 1815.
(11 órakor délelőtt.)

alázatos szolgája
DÖBRENTAI GÁBOR m. k.

Már küldeni akartam a levelet, s épen most hallom, hogy valamivel jobban van a beteg.

DÖBRENTAI.

Külczim: Méltóságos Özvegy Báró

Wesselényi Miklósné, született Méltóságos A. Cserey Helena Asszony Ó Nagyságának, tisztelettel.

Zsibón.

G. BATTHYÁNY LAJOS LEVELE

b. Wesselényi Miklóshoz.

Méltóságos Báró!

A nemzeti fejlődés feltételei közt vannak hosszú és fontos érdekük, miket nem napi szükség idéz rövid életre, miknek célja fenkölt és nagyszerű, eredménye gazdag és bizonyos, s miket épen azért minden korszak, minden nemzedék, minden osztály részvételebe venni, pártolni s elővinni köteles.

Ezen fejlődési feltételek egyikeül vélem a hazai műipart, s az azt elővinni törekvő együletet, melly fővárosunkban közelebb alakult. — Nálunk kivált, hol a lefolyt századok olly hideg s szeretetlen szívet viseltek e drága ügy iránt, polgári munkásságunk szebb tért alig alig választhat magának, mint ezen egyiránt szép és szoros kötelesség gyakorlatában. Nem kell fejtenem, hogy az iparügy nemesb jövője szellemi érettségünk szükségéből foly, hogy annak őszinte segélye közszorgalmat s a közszorgalom nyugodt jólétet szül, nem kell fejtenem, hogy a hazai műipar tökélye önként s általánosan viendí azt véghez, mit keledező gyárvegyeleteink áldozattal s részletesen tehetnek; Méltóságod hő és értelme s honszeretete mélyen belátja e vállalat gazdag erejét, hatását, reményeit.

És én, kit polgártársaim becses bizalma e nagy érdekű intézet elnökségével tisztelt meg viszonyi kötelességemet hiszem betölteni, midőn keblem ösztönét követve, az ügyszö tisztelettel kérek segédkezeket azoktól, kiket polgári s anyagi állásuk a nemes példaadásra mind felhí, mind módot nyujt.

Illy célból van szerencsém az idezárt aláírási ívet Méltóságodnak megküldeni, azon hazafi kérelem szerény de őszinte kíséretében, hogy a nemzeti érdekek iránt meg-

ismert részvétinek ezen fontos ügyben is nemes jelét adni, s az aláírt ívet becses ajánlatával, vagy a nélkül hozzám (Pesten Hatvani utca gróf Cziráky ház) visszaküldeni legkegyesben méltóztassék.

Tisztelettel maradván Méltóságodnak Pesten 25. 11. nt.

Kész köteles

G. BATTHYÁNY LAJOS.

Külczim: Méltóságos Hadadi Báró Wesselényi Miklós urnak, Több Tettes Ns. Vármegyék Tábla Birájának, a m. tudós társaság igazgatójának sat. sat.

Gräfenbergben.

NEHÁNY FALRAGASZ

184⁹/₁₀-ből.

(Eredeti nyomtatványokról.)

Marosmegye Hölgyeihez!

Folyó év és hó 27-kéről a helybeli rendőri Bizotmány által, s ezt követőleg, ugyan e hó 28-káról megyénk Kormány Biztosa Dobozy István ur által fölszólítottam — április 14-kének emlékére egy beteg ápoló nő együletet alakítani.

Midőn ezen nemes megbizással, magam érdemem fölött megtisztelve érzem, testvéreileg hivlak föl, városunk és megyénk minden ezen ügy aránt részvétet érző hölgyei! hogy az irtt egylet életben léptetésére jövő hó május 5-én reggeli 10 órakor, édes atyám poklos utcai házánál személyesen megjelenni sziveskedjete.

Ezen tartandó gyűlésben megbizásaimat előtekben terjesztve, az egylet elnök választásról, valamint üdvös társulatunk alapszabályairól is tanácskozni — s alakulásunkról országos főápolónő özv. Meszlényi Rudolfnő szül. Kossuth Susánna asszonnynak jelentést tenni — fogunk.

Marosvásárhelyt apr. 28-án 1849.

Szúrhegyi LAZÁR ESZTER.